

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4



No 8

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982



Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 1071 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 7-avgustda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessor
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Musayeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi
Djudi Smetana, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Krissi Lyuis, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Ali Konak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya
Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.



MUNDARIJA

Benchmarking asosida oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshlik xususiyatini oshirish.....	16
Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Mehnat resurslarini samarali boshqarish orqali ish bilan bandlikni ta'minlash	20
Shakarov Zafar Gafforovich	
Трансформация человеческого капитала в условиях цифровизации и внедрения искусственного интеллекта в банковскую экосистему	24
С.С. Исмаилов	
“Kreativ iqtisodiyot” va “kreativ industriya”: mohiyati, nazariy jihatlarining tahlili	32
Dusmuxamedov Oybek Suratbekovich	
Muammoli kreditlar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	37
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
Don mahsulotlari tarmog'ida mavjud kamchiliklar va ularning yechimlari	41
Sh.B. Donayev	
Eksportni rivojlantirish iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biridir	45
Kursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha soliq ma'muriyatchiligini tashkil etish	49
Idirisov Alisher Otajonovich	
Institutsional investorlar faoliyatini tashkil etishning konseptual jihatlarini.....	53
Sultanov Maxmud Axmedovich	
Poverty in developing countries: new problems and solutions.....	57
Amirdjanova Sitara Sunnat kizi	
Факторы, влияющие на успешное функционирование скандинавской модели развития экономики	61
Вохидова Мехри Хасановна	
Анализ зарубежного опыта методологии оценки финансового потенциала развитых стран	69
Буранова Лола Вахобовна	
Мамлакатimizda islom moliyaviy xizmatlarini joriy etishning zarurligi.....	78
Babamatov Tolib Hakimovich	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarining tashkiliy-huquqiy mexanizmlari	83
S.A.Karabayev	
O'zbekiston tijorat banklarida valyuta operatsiyalarini amalga oshirish yo'llari	90
Yusupov Aziz Shuxratovich	
Sanoatda raqamli transformatsiyaning shakllanishi va rivojlanishi	95
Gulbayeva Feruza Islamovna	
Oliy ta'lim muassasalarining mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri.....	102
Sherov Alisher Bakberganovich	
Maxsus kiyimlar tikishda foydalaniladigan gazlamalar tahlili	107
Sayidova Maftuna Hamroqul qizi	
O'zbekistonda elektron bank xizmatlarini o'zgartirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	111
Umarova Malika Baxtiyarovna	
Оценка влияния налоговой системы на финансовое состояние организаций	116
Умида Юлдашева	
Теоретическое обоснование интернет-маркетинга в социальных сетях	120
Арипходжаев Саидамир Фузулиддинович	



Sport tashkilotining marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	127
Ismoilov Sherzod Dilshodovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda klaster tizimini joriy qilish jarayonlari.....	132
Ziyadullayev G'ayrat Umidulla o'g'li	
Hududlar soliq salohiyatini oshirishda soliq risklarini boshqarishning zamonaviy tendensiyalari	138
Sharipov Narzullo G'ulomovich	
O'zbekistonning xalqaro bozordagi faoliyatini kengaytirishda marketing strategiyalaridan foydalanish samaradorligi.....	144
Shadieva Madina Djaloliddin qizi	
Xususiy tadbirkorlik va kichik biznes subyektlarining rivojlanish tendensiyalari.....	148
Jumanazarova Z.K.	
Xalqaro savdning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri	154
Rashidov Bekzod Ulug'bek o'g'li, Isayev Laziz Baxtiyorovich	
Oliygochlarni optimallashtirishda sinergiya samarasiga erishish yo'llari	158
Adizov Sanjar Rashidovich	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida bank tizimining barqarorligini ta'minlash asosida aholi kambag'allik darajasini qisqartirish	165
Xoliyrov Murod Qahramon o'g'li, Xoliyrova Shoxista Qahramon qizi	
Концептуальная основа маркетинга в социальных сетях в туризме.....	174
Касимова Зилола Гуламиддиновна	
O'zbekistonda don mahsulotlari klasterlarida ishlab chiqarish va xo'jalik faoliyatini rivojlantirish	182
Alimov G'ayratjon Abduraxmon o'g'li	
Актуальные проблемы и пути решения приватизации государственного имущества в узбекистане	186
Шахзод Сайдуллаев	
Ttijorat bank daromadlaridagi risklarni baholash va boshqarishni takomillashtirish	192
Ahmedov Komron Muhammadaliyevich	
Sanoat korxonalarini iqtisodiy salohiyatini oshirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	196
Quyjanov Xurshid Abdullayevich	
Tashkilotning moliyaviy natijalarini hisobga olishda auditni takomillashtirish masalalari	200
Bakayev Xurshid Maxmudovich	
Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha hududlararo davlat soliq inspeksiyasi o'rni va ahamiyati.....	206
Normurzaev Umid Xolmurzaevich	
Анализ международного опыта в сфере тепличного овощеводства	214
Нурутдинова Зухра Алишеровна	
Hududda turizm xizmatlarini rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribalarining mohiyati	220
Madaminova Sanobar Askarovna	
Hududning iqtisodiy o'sishini "yashil" iqtisodiyot asosida shakllantirishning nazariy asoslari.....	226
Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li	
Davlat tibbiy sug'urta jamg'armasi faoliyati tahlili.....	230
Umurzakova Mo'tabarxon Nodir qizi	
Qurilish materiallarini ishlab chiqarish korxonalarining boshqarish tizimini takomillashtirish.....	234
Uzakova Umida Ruziyevna	
O'zbekistonda turistik majmualarni boshqarishning zamonaviy konsepsiyalari va yondashuvlarining metodologik jihatlarini.....	241
Xomidov Qaxxorali Qurbonali o'g'li	
Aktiv va reaktiv quvvatlari tushunchasi va ularni soliqqa tortishdagi mavjud muammolar	247
Boykabilov Bahodir Mustafayevich	



Kichik sanoat zonalari korxona va mahsulotlar raqobatbardoshligini baholashga uslubiy yondashuv	251
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Investitsion jozibadorlikni baholashning uslubiy jihatlari	255
N.N.Zikrillayev	
Hududlarda turizm tarmoqlari infratuzilmasi va uni rivojlantirishni boshqarishning metodologik jihatlari	263
Saidova Dilfuza Abdufattohovna	
The connection of legal protection of geographical indications and state's economic growth	268
Almosova Shahnoza Sobirovna	
Kichik biznesning integratsiyalashuv mexanizmlarini shakllantirish	273
Israilov Rustam Ibragimovich	
Aksiyadorlik jamiyatlarida biznes jarayonlarni samarali boshqarishning nazariy asoslari va o'ziga xos xususiyatlari	277
D.D. Suvanova	
Оптимизация маркетинговой деятельности вузов узбекистана для привлечения абитуриентов	283
Шамшиева Наргизахон Носирхужа кизи	
Davlat budjetidan aholini uy-joy bilan ta'minlashning o'ziga xos xususiyatlari	290
Xannarov Komiljon Karimovich	
Tijorat banklarida transformatsiyalashuv jarayonlarining tahlili	296
Yoqubov Murodjon Valibekovich	
Роль инновационных инфраструктур в обеспечении конкурентоспособности промышленных предприятий	302
Каримов Хожакбар Махамаджон угли	
O'zbekiston qishloq xo'jaligida Osiyocha ishlab chiqarish usuliga asos solinishi	306
Abdulla Abduqodirov	
Kichik biznes korxonalari ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilish yo'llari	312
Nasrullayev Feruz Furqatovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy adolat – barqaror rivojlanish kafolati	318
Alimov Nasimjon Hoshimovich	
“Istiqlol” memhonxonasi reklama faoliyati tahlili	322
Musayeva Shoirazimovna, Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
To'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda asosiy belgilovchi omillar	328
Xaydarov Xurshidbek Latipjonovich	
Enhancing Industrial Efficiency through Integrative Sustainability Approaches	334
Kholmukhamedova Feruza	
Современные способы получения нефтяных битумов	338
Юлдашев Норбек Худайназарович, Махмудов Мухтор Жамолович, Комолов Руслан Илхомбекович	
O'zbekistonda agrobiznes orqali hududlarni rivojlantirish masalalari	342
Islomov Jamshed Davronovich	
Зарубежный опыт трансформации железнодорожной транспортной системы	347
Саримсакова Малохат Хикматуллаевна	
Sog'liqni saqlash sohasida davlat xususiy sherikligini tashkil etishning mintaqaviy xususiyatlari	351
Qurbanov Jumanazar Omonovich	
Savdo korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil etish hamda hisob siyosatini shakllantirish	354
Uzakov Utkir Abdusattarovich	
Sanoatda raqamli transformatsiyaning shakllanishi va rivojlanishi	357
Gulbayeva Feruza Islamovna	



Ta'lim muassasalarida namunaviy shtat, jadvallarni tuzish tartiblarini takomillashtirish	364
Ortiqov Xamroqul Abdumajidovich, Boliyev Bahromjon Rustam o'g'li	
Mamlakatimizda turizm sohasini istiqbolda rivojlantirishga ta'sir etuvchi ekzogen omillar tahlili	369
Yuldasheva Dilnoza Ulug'bekovna	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarining masofaviy va boshqa xizmatlar bozorida raqobatni rivojlantirish masalalari.....	378
Ortiqov Oybek Abdullayevich	
Transport infratuzilmasining xususiyatlari.....	390
Shodmonbekova Nodira Kamoljon qizi	
Asosiy vositalarni xalqaro standartlar asosida hisobga olish tartibi	394
Shermamatov Sirojiddin Xaydarovich	
Logistika jarayonlarida raqamli yechimlar.....	399
Yarashova Vasila Kamalovna, Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
To'g'ridan to'g'ri sug'urta qilish operatsiyalari bo'yicha daromadlarning hisobini takomillashtirish.....	403
Abdusaidov S.J.	
Venchur kapitali: kelib chiqish tarixi va ilg'or horijiy tajribalar.....	409
Do'stov Firuz Ilxomovich	
Анализ статистического исследования рынка паломнического туризма в республике узбекистан	414
Мустаева Шохида Саъдуллаевна	
Структурно-функциональный анализ гастрономического туризма в республике узбекистан	420
Салиева Екатерина Сергеевна	
Вопросы привлечения внешнего финансирования металлургических предприятий в узбекистане.....	427
Татьяна Будей	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanishning afzalliklari	431
Khusanov Nodirbek Djumanazarovich	
Innovatsion g'oyalar va yangi ilmiy ishlanmalar asosida innovatsion mahsulotlar yaratishning boshqaruv tizimi samaradorligini oshirish yo'llari.....	437
Daliyev Xusan Xojakbarovich	
Macroeconomic factors in the development of the banking performance	442
Mamadiyorova Madina Nuriddin kizi, Dr.Susanti Kurniawati, X.S.Umarov	
Mamlakatimizda oziq-ovqat sanoatini rivojlanish holati va uning dolzarbligi	449
Turg'unov Muxriddin Mo'ydinjon o'g'li	
Ecological sustainability and trade: economic and environmental implications of uzbekistan's accession to the WTO	453
Mironshokh Sattarov, Denny Andriana, Sirojiddin Yangiboyev	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshirishni o'ziga xos tendensiyalari.....	458
Dustmurodov Orifjon Ismatilloevich	
Jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortishning ilmiy – nazariy asoslari.....	468
Davletov Po'lat Torabayevich	
Ekoshahar tashkil etishda "yashil" belbog' hamda "yashil" makonning o'rni	476
Karimova Muqaddas Zabixullayevna	
Необходимость изучения механизма управления социально-трудовыми отношениями при переходе республики узбекистан на "зеленую" экономику.....	479
Раматов Зафарбек Жуманиязович	

Klasterlarning rivojlanish tarixi, ularning o'ziga xos xususiyatlari va raqobatbardoshlikdagi o'rni.....	482
Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li	
Soliqlarni raqamlashtirish: QQS ning muammo va istiqbollari	486
Abdulxayeva Shahnoza Muhammadiyevna	
Dehqon va tomorqa xo'jaliklarida sug'oriladigan yerlarning unumdorligini oshirish yo'llari.....	492
Xo'jageldiev Chorshanbi Pardayevich	
Topical issues of analytical support for financial resources management of business entities in modern conditions	498
Jiyanova Nargiza Esanboyevna	
Исследование цифровой валюты центрального банка как новой формы денег	506
Якубова Шамшинур Шуҳратовна	
Структуризация прибыли предприятия, факторы формирования и выявление резервов её повышения.....	513
Гафурова Азизахон Фатиховна	
Xorijiy mamlakatlarda oilaviy migratsiya masalalari.....	517
Kadirova Zulayho Abduhalimovna, Gaziyeva Sulxiya Saidmashrafovna	
Ta'limda innovatsion tadbirkorlikning tarixiy rivojlanishini asosiy bosqichlari.....	522
Madaminova Xusnidaxon Shuxratovna	
Integratsiya jarayonida bog'dorchilikda klasterlarni barpo qilishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar va tarkibiy o'zgarishlarga ta'siri	526
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
Banklarning moliyaviy xavfsizligi va uning iqtisodiy xavfsizlikka ta'siri.....	532
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Qishloq xo'jaligida pillachilik biznesini rivojlantirish istiqbollarini belgilash jarayonini ekonometrik modellash.....	535
Turgunov Odilbek Maripovich	
Zamonaviy pul-kredit siyosatining iqtisodiy o'sishni ta'minlashdagi rolini baholash	542
Mamanazarov Abdusamat Abdusaitovich	
The unique characteristics of governance systems in various countries: a comparative analysis.....	549
Bozorboev Otamurod Nurmuxammad ugli, Denny Andriana, Usmanov Bunyod	
GREEN ECONOMY AND GREEN CHEMISTRY: principles, priorities, advantages and it's impact to the future.....	553
Fozilova Firangiza Komilovna, Zokirova Ferangiz Zafarovna	
Kichik biznesda yoshlar tadbirkorligini shakllantirish va rivojlantirishning mohiyati va ahamiyati.....	557
Karimova Mavjuda Boxodirovna	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	562
Zaynutdinov Bunyodjon Odiljon o'g'li	
Temir yo'l transportida yuk tashish samaradorligining iqtisodiy negizi tushunchasi va xususiyati.....	568
Shukurova Sultana Said Sultanovna	
Tashqi savdo va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi o'zaro aloqalarining hozirgi holati va tendensiyasi.....	572
Hayitova Nigora Ilxomovna	
Mamlakat tashqi qarzini boshqarishning samarali yo'llari	576
Choriyev Fazliddin Ishkuvatovich	
A comparative analysis of investment risk management in the non-profit sector	583
Rakhimov Shoxrux Abduqaxxor O'g'li, Muhamad Arief Ramdhany	
Роль налога на доходы физических лиц в формировании бюджета узбекистана.....	587
Наврозова Фароғатхон	



Принцип работы электронных денег в форме электронных кошельков в банковском секторе	592
Ширинова Шохсанам Собир кизи	
Дальнейшее повышение эффективности деятельности постов удаленного электронного декларирования путем преобразования их структуры и алгоритма взаимодействия	598
Вахидова Феруза Алимовна	
Ishbilarmonlik muhitining mohiyati hamda uni baholashning zamonaviy usullari	603
Majidov Faxriddin Abdurazzok o'g'li	
Davlat moliyaviy siyosatining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	609
Jabborova Dilafruz Sodiq qizi	
Mamlakat iqtisodiyoti rivojlanishida kichik biznes subyektlari faoliyatining ahamiyati	614
Ismoilov Narimonjon No'monjon o'g'li	
Tijorat banklari tomonidan biznes loyihalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning o'ziga xos xususiyatlari	619
Asrorov Azizbek Isomiddin o'g'li	
Telekommunikatsiya sanoatining rivojlanish tendensiyalari	625
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
O'zbekistonda xizmatlar sohasi va uning amaldagi holati tahlili	631
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Makroiqtisodiy ko'rsatkichlarning atrof-muhitni yaxshilash va iqlim o'zgarishlariga qarshi kurashish munosabatlari tahlili	637
Raximova Mohinur Dilshod qizi	
OTMlarining ta'lim faoliyatini boshqarish jarayonida qo'llaniladigan innovatsion shakl va metodlar	645
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsiya loyihalari samaradorligini baholashda moliyaviy modellashtirishning muhim jihatlari	651
Rabimqulov Sherzod Murtozayevich, Zokirova Feruza Farxod qizi	
Internal factors influencing the competitiveness of the textile industry	657
Ikramova Nodira Burkhon kizi	
Mamlakatimiz tijorat banklari aktivlari samaradorligini baholash dolzarbligi	662
Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich, Baltabaev Maxmud Toshpo'latovich	
Xalqaro bozordagi eng katta birlashish va sotib olish (m&a) opertsiyalari bo'yicha tahlili	667
Ahamdjonov Abdulloh Ahadjon o'g'li	
The impact of markets for innovative banking products on the economy	675
Abdurakhimova Dilara Karimovna	
Increasing the effectiveness of using marketing tools in public transport	686
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, G'iyosidinov Boburbek Baxtiyor o'g'li, Wang Cheng	
E-commerce strategies for global market expansion	694
Allanazarova Dilnoza, Gulnora Abdurakhmanova, Vanessa Gaffar	
Chinese commercial banks experience in asset diversification	704
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Issues of greening the economy in ensuring sustainable economic growth	708
Nurmetova Muyassar Jumanazarovna	
“Риск-ориентированный надзор в банковском секторе узбекистана: актуальные практики и вызовы”	712
Суюнов Жасур Бозорович	
Рейтинг устойчивости субъектов предпринимательства: некоторые теоретические и практические аспекты	715
Исроилов Баходир Ибрагимович, Ibragimov Boburshoh Boxodir ugli	



Tijorat banklarida kredit riskini boshqarish amaliyotini takomillashtirish yo'llari.....	718
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
O'zbekistonda moliyaviy razvedka xizmati faoliyatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	725
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li, G'aniyev Samariddin Murodullo o'g'li	
Передовые методы сбора данных для точных маркетинговых исследований	730
Бекназова Комилахон Миркамол кизи	
Budjet tashkilotlarida ichki auditni tashkil etish va uning uslubiyotini takomillashtirish.....	733
Alimardonov Muxammadi Ibragimovich, Djalilova Malika Shuxratovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalangan holda logistikaning nazariy va uslubiy asoslari.....	740
Mirzanova Nozima Maratovna	
Tijorat banklarining transformatsiyalash jarayonlarini masofaviy bank xizmat turlari orqali rivojlantirish	744
Farmanova O'g'iloy Aliqul qizi	
Budjet daromadlarini shakllantirishning xorij tajribasi	748
Saipnazarov Shaylavbek Aktamovich	
Ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar – o'zbekistonni yanada rivojlantirish strategiyasining tarbiyaviy omili.....	753
Gulxayo Samandarova Abdulkarim qizi	
Potential of vineyard tourism in Cappadocia region	761
Xashimova Shaxnoza Shuxrat qizi	
Aloqa xizmatlarini ko'rsatishning bugungi muammo va yechimlari.....	767
Shirinova Gulnoza Xudoyor qizi	
Mamlakatlarga xos xatarlarni baholash metodologiyalari tahlili	771
Bahriddinov Viqorjon Akbar o'g'li	
Tijorat banklarida faktoring operatsiyalariga ta'sir qiluvchi omillarning empirik tahlili	779
Usmonov Farrux Farxodovich	
A Comprehensive Analysis between Entrepreneurship and Unemployment in Uzbekistan.....	787
Shomurodov Tokhir Boymurod ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli, Kuziyeva Gulnoza Rashidovna	
English language competency as a catalyst for promoting sustainable development education in economics programs	792
Askarova Feruza Abdullaevna	
O'zbekiston misolida inson kapitali va tadqiqotlar boshqaruvini tadqiq qilish.....	798
Abdullayev Baxodir	
The role of insurance enterprises in securing global maritime trade.....	804
Sohibjamol Abirkulova	
Fond bozori orqali investitsiya faoliyatini moliyalashtirish yo'llari.....	809
Haydarov O'ral Axmadovich	
Bozor bahosi usullari asosida loyiha tannarxining bir qismi sifatida mehnat xarajatlarini hisoblashning iqtisodiy modeli.....	815
Suvonov Bekniyoz Baxtiyor o'g'li	
Анализ теоретического основы государственного внутреннего финансового аудита Республики Узбекистан.....	821
А.Нурниязов, Б. И. Исроилов	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishda infratuzilmaning ahamiyati.....	829
Raxmonov Bekzod Sharibjon o'g'li, Shomurodov Tohir Boymurod o'g'li, Botirova Hulkan Olimjonovna	
Innovatsion biznesni rivojlantirishning nazariy jihatlari.....	836
M.E.Ostanova	
O'zbekiston respublikasi davlat budjeti daromadlarini o'rta muddatli prognozlash.....	841
Fayzullayev Doston Mahmud o'g'li	



Conceptual Foundations of Applying Public-Private Partnership Mechanisms in the Tourism Sector	847
Saidov Utkir Uralboyevich	
Tijorat banklarining likvidligini ta'minlashda xorij tajribasi.....	852
Sattorova Nasiba G'anijon qizi	
Sanoat tarmog'ini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini statistik baholash.....	856
To'rayeva Zilola Turg'unovna	
Tadbirkorlik faoliyatida mijozlar bilan barqaror aloqalarni o'rnatishda CRM strategiyalarining roli.....	860
Xalilova Nafisa Komilovna	
Ways to improve the efficiency of banking services in our country	863
Muminova Masuda Bakhtiyorovna	
Agrar sohada investitsion loyihalarni tutgan o'rni va o'ziga xos jihatlari.....	867
Utanov Bunyod Kuvandikovich	
Анализ тенденций развития инновационной деятельности свободных экономических зон узбекистана.....	872
Ачилова Ширин Шавкат кизи	
Korxonani boshqarish samaradorligini oshirish yo'llari	880
Nazarov Sherzod Abdusattor o'g'li	
Роль акционерных обществ в национальной экономике: анализ вклада крупных акционерных обществ в валовой внутренний продукт Узбекистана, их роль в создании рабочих мест и осуществлении инновационной деятельности	884
Халекеева Зоя Пирниязовна, Эшов Алишер Ахтамович	
Investitsiya faoliyatini moliyalashtirish manbalarini shakllantirishning mohiyati va nazariy asoslari	888
Ashurov Azizbek Asqaraliyevich	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda erkin iqtisodiy zonalarining ahamiyati	892
Xakimova Gulzora Jamshidovna	
Xorijiy mamlakatlar miqyosida elektron xizmatlarning rivojlanish tendensiyalari va ularning ko'rsatkichlari.....	896
Xudoyorova Mehrangiz	
Iqtisodiy o'sish samaradorligini ta'minlashda tabiiy va moliyaviy resurslardan unumli foydalanish masalalari.....	901
Xomidova Kamola G'olib qizi	
"Silk road stations" turizm rastalarini tashkil etish loyihasini amalga oshirishning tashkiliy-iqtisodiy yo'nalishlari	907
Suxrob Ramazonovich Bobokalonov	
Investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda fond bozorining rolini oshirish mexanizmlari.....	916
Kamilova Iroda Xusnitdinovna	
Transport xizmatlari bozorini shakllantirish va rivojlantirishning respublikamizdagi ahamiyati.....	921
Muxtorova Indirabonu Yasharbek qizi	
Banklarda kredit operatsiyalari hisobi va tahlilini takomillashtirish yo'llari.....	927
G'olib Tashmanov, Hilolaoy Egamberdiyeva	
Innovatsion iqtisodiyotda telemeditsina xizmatlarini tashkil etishning zamonaviy shakllari.....	933
S.M. Raximova	
Marketing tadqiqotlarining iqtisodiy mazmuni, turlari va bozorni segmentlarga ajratish masalalari.....	937
Valiyeva Aziza	
G'allachilik klasterlarini shakllantirishning zarurati, bosqichlari va faoliyatining xususiyatlari.....	942
Ilmuratov Shavkat Maxsumovich	



Boshqaruv hisobi tizimida budjetlashtirishning nazariy-metodologik jihatlarlari	949
Urmanova Umida Xakimdjanoyna	
Пути обеспечения инвестиционной привлекательности коммерческих банков узбекистана на основе зарубежного опыта	954
Тилеумуратов Азамат Азатович	
Temir yo'l transportida yo'lovchi tashish faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	959
Ozatbekov Yusupxon Farhod o'g'li	
Mamlakatimizning eksport imkoniyatlari va muammolari.....	964
Ansabxon ZAKIROV	
Цифровизация и прогнозные параметры экспортного потенциала субъектов малого бизнеса	967
Мирзахаликов Бобир Бахтиёрович	
Зелёный энергопереход как фактор устойчивого развития энергетики Узбекистана.....	971
Юсупов Ёкуб Рустамович	
Модели и тенденции развития формирующихся финансовых рынков	978
Кадилова Хадича Тураевна	
Yashil iqtisodiyot xususiyatlari va rivojlanish omillari.....	983
Israilova Shoira Turg'unovna	
Davlat moliyaviy nazorati organlarining samaradorligini oshirish yo'nalishlari.....	987
Zuparov Abzaljon Batirjonovich	
Методика расчета устойчивого развития предприятий тэк на основе сводных интегральных индексов.....	991
Г.Ж. Аллаева	
Chet mamlakatlar pensiya tizimining o'ziga xos xususiyatlari.....	995
Tursunov Zohidxo'ja Orifovich	
Davlat fiskal va monetar siyosatining vujudga kelishi.....	1002
Xudaybergenova Nigora Turgunboyevna	
Aksiyadorlik jamiyatlarining innovatsion loyihalarni moliyalashtirishda banklarning rolini oshirish	1005
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
Xarajatlar hisobini mhxs asosida tan olishning o'ziga xos xususiyatlari	1010
Xaydarova Surayyo Nasirdinovna	
Zamonaviy turizm yo'nalishlari yangiliklarini sohaga tadbqiq etish va turizm bozorini rivojlantirishda aqlli (smart) texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati	1016
Sangirov Utkir Xudoyberdiyevich	
Sanoat korxonalarining raqobatdoshligini ta'minlash salohiyati	1021
To'raev Sardorbek To'raevich	
Kichik biznes subyektlari faoliyatini innovatsion rivojlantirish omillari	1025
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Agrar soha taraqqiyotida xorijiy investitsiyalarning roli.....	1031
Ko'chqarov Fayzullo Abdujabborovich, Mamatov Baxadir Safaraliyevich	
Оценка влияния введения цифровой валюты на денежную сферу	1041
Якубова Ш.Ш.	
Importance of staff service quality at uzbek national restaurants in uzbekistan.....	1046
Shodiyona Sanginova	
Budjet tashkilotlarida qurilish-ta'mirlash xarajatlari hisobining asoslari.....	1051
Azizova Zilola Lochin qizi	
Biznes sohasi uchun oliy ma'lumotli boshqaruv kadrlarini sifatli tayyorlash masalalari.....	1057
Shabnam Djumaniyazova	



Hududlarda kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda xorijiy tajriba.....	1064
Bozorov Ilyos Isomiddinovich	



HUDUDLARDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBA

Bozorov Ilyos Isomiddinovich

TDIU "Biznes boshqaruv" kafedrası mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada milliy iqtisodiyotning turli tarmoqlarida faol bo'lgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining faoliyatini oshirish hamda xorij tajribalarini qo'llash haqida so'z yuritilgan. Bugungi kunda davlatimiz tomonidan kichik va o'rta biznesga katta imkoniyatlar berilmoqda. 2024-yil "Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash yili" deb e'lon qilindi. Kichik va o'rta biznesni rivojlantirish uchun xorijiy investitsiyalarni jalb qilishga katta ahamiyat berilmoqda.

Kalit so'zlar: milliy daromad, kichik va o'rta biznes rivojlantirish, subsidiya, innovatsiya, tovar aylanmasi, investitsiya, makroiqtisodiy barqarorlik, investor, yalpi ichki mahsulot, xususiy sektor, iqtisodiy resurslar, kapital.

Abstract: This article discusses the application of foreign experience to increase the activity of small businesses and private entrepreneurs operating in various sectors of the national economy. Today, our government is providing small and medium-sized businesses with great opportunities. 2024 was declared the Year of Supporting Youth and Business. The emphasis is placed on attracting foreign investment for the development of small and medium-sized businesses.

Key words: national income, development of small and medium enterprises, subsidy, innovation, goods turnover, investment, macroeconomic stability, investor, gross domestic product, private sector, economic resources, capital.

Аннотация: В данной статье рассматривается применение зарубежного опыта с целью повышения активности малого бизнеса и частных предпринимателей, осуществляющих деятельность в различных отраслях национальной экономики. Сегодня наше правительство предоставляет малому и среднему бизнесу большие возможности. 2024 год объявлен Годом поддержки молодежи и бизнеса. Акцент сделан на привлечении иностранных инвестиций для развития малого и среднего бизнеса.

Ключевые слова: национальный доход, развитие малого и среднего бизнеса, субсидия, инновации, товарооборот, инвестиции, макроэкономическая стабильность, инвестор, валовой внутренний продукт, частный сектор, экономические ресурсы, капитал.

KIRISH

Hozirgi paytda jahon hamjamiyatining rivojlangan mamlakatlarida an'anaviy ilmiy-texnika taraqqiyotidan innovatsion, ilmiy-texnologik tartibga jadal o'tish jarayoni ro'y bermoqda. Ayniqsa, diversifikatsiya sharoitida bunday jarayon ko'lamini yanada kengayib borishi tabiiy. Innovatsion tartibning avvalgisidan farqi shundaki, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlantirilishi, shakllanishi va davlat tomonidan moliyalashtirish tizimidan texnologik va ilmiy innovatsiyalarning barcha turlarini davlat tomonidan rag'batlantirishga o'tish kuzatilmoqda.

Hozirda AQSHda va xususan, G'arbiy Yevropada, eng avvalo, Fransiya va Germaniyada xususiy mulkni ko'paytirish hamda ularning moddiy-texnika bazalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Uning asosiy vazifasi – ilmiy va texnologik innovatsiyalar, avvalo kichik va o'rta korxonalar uchun, shuningdek, o'rta va qisqa muddatli dasturlar sohasida tezkor diversifikatsiya uchun eng qulay sharoitlarni yaratishdir.

Kichik biznesni moliyalashtirish bo'yicha AQSH jahonda etakchi o'rinlardan birini egallaydi. Yangiliklarni joriy etish jarayonlari juda tez amalga oshiriladi va ularning raqobatchilari ham topiladi. Ko'plab rivojlangan mamlakatlarda diversifikatsiya sharoitida ilmiy tadqiqot va muhandislik tadqiqotlarini (ITIMT) moliyalashtirishda davlatning roli juda faol bo'lib, bu faqat davlat tashkilotlari tomonidan amalga oshirilmaydi. Xususiy korxonalar ham o'z hissalarini qo'shib boradilar.

Hozirda AQSHda federal hukumat ulushi (moliyalashtirish manbai sifatida) barcha xarajatlar salmog'ining 50 foizini tashkil etadi. Bu ko'rsatkich Buyuk Britaniya, Shvetsiya va Germaniyada 40 foiz atrofida, Fransiya 57 foiz, Yaponiyada esa 28 foizni tashkil qiladi.

Ilmiy tadqiqot ishlari va muhandislik tadqiqotlari (ITIMT) sohasini davlat tomonidan bunday e'tibor bilan qo'llab-quvvatlash qonuniydir va bir qator dalillar bilan izohlanadi. Diversifikatsiya sharoitida ilmiy-tadqiqot va konstruktorlik ishlari davlat tomonidan turli shakllarda qo'llab-quvvatlanishi mumkin. Jumladan:

- Hududlarda aholi turmush tarzini yaxshilash va hududning ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarini oshirish zarur. Yangi korxonalarni qo'llab-quvvatlash uchun shart-sharoitlar yaratilib, byudjet mablag'larini ajratish (davlat tashkilotlari orqali moliyalashtirish, shartnomalar tuzish, subsidiyalar ajratish) amalga oshiriladi. Davlat yirik xarajatlar talab qilinadigan va ko'plab xavf-xatarlarni o'z ichiga oladigan tadqiqotlarni moliyalashtirishni o'z zimmasiga oladi;



- Ilmiy-tadqiqotlarni bilvosita moliyalashtirishning turli usullari, jumladan, xususiy kompaniyalar va innovatsiya jarayonini rag'batlantirish, shuningdek, ularning investitsiyalarini yangi uskunalar xarid qilish uchun kengaytirish maqsadida soliq va amortizatsiya imtiyozlaridan foydalanish.

Davlat kichik tadqiqot biznesini rivojlantirish uchun sharoitlar yaratishga ko'maklashadi. Rivojlangan davlatlarda innovatsiyalarni amalda qo'llash uchun subsidiya (grantlar) beriladi. Subsidiyalarning o'ziga xosligi quyidagilarda ifodalanadi:

- Ular kichik ijrochilarning asosiy ish joyida oladigan ish haqidan bog'liq bo'lmagan holda beriladi;
- Subsidiyalar qaytarilmaydi;
- Subsidiyani olgan olim yoki ilmiy jamoa olgan mablag'larni mustaqil sarflaydi.

AQSH davlat innovatsion siyosatining obyekti asosan xususiy biznes hisoblanadi. Masalan, AQSHda kichik biznes ishlari bo'yicha Ma'muriyat shuni belgilab qo'ygan: agar korxona o'z sohasida monopol mavqega ega bo'lmasa va bo'linmalardagi ishchilar bilan birga jami ishchilar soni 500 kishidan oshmasa, u kichik korxona hisoblanadi.

Bundan tashqari, Ma'muriyat kichik korxonalar tarmoqlari bo'yicha tasnifni ham ishlab chiqqan. Masalan, qayta ishlovchi sanoatda ishchilar soni 250 kishigacha bo'lgan korxonalar kichik korxonalar jumlasiga kiradi. Ishchilar soni 1000 kishidan ko'p bo'lgan korxonalar esa yirik korxonalar hisoblanadi.

Quyidagi jadvalda iqtisodiyotning boshqa sohalarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning miqdoriy mezonlari keltirilgan. AQSHda kichik biznes ishlari bo'yicha Ma'muriyat tomonidan ishlab chiqilgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning miqdoriy mezonlari bilan o'lchanadi.

1-jadval.

Ishlab chiqaruvchilar	Ishlab chiqaruvchilar
Neftni qaytaishlas EHM Makaron va spagettilar	1500 gacha 1000 gacha 500 gacha
Ulgurji savdo bilan shug'ullanuvchilar	Ishchilar soni, kishi
Sport mahsulotlari Mebel Lak-bo'yoq buyumlari	500 gacha 500 gacha 500 gacha
Chakana savdo bilan shug'ullanuvchilar	Tovar aylanmasi, 1 yilda mln.doll.
Baqqollik magazinlari Avtomabillar agentligi Restoranlar	13,5 gacha 11,5 gacha 10,0 gacha
Xizmat ko'rsatish	Tovar aylanmasi, 1 yilda mln. doll.
EHM xizmati Buxgalteriya xizmatlari Televizorlarni ta'mirlash	12,5 gacha 4,0 gacha 3,5 gacha

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, neftni qayta ishlovchilar, EHM, makaron va spagetti ishlab chiqaruvchilar, ulgurji savdo bilan shug'ullanuvchilar uchun asosiy miqdoriy mezon ishchilar soni bo'lsa, chakana savdo bilan shug'ullanuvchilar va xizmat ko'rsatish sohalari uchun tovar aylanmasi hisoblanadi.

Fransiyada kichik va o'rta tadbirkorlar umumiy konfederatsiyasi kichik va o'rta korxonalarga quyidagicha ta'rif beradi: "Korxona egasi kapitalning katta qismiga ega bo'lgan, o'z xodimlarini shaxsan nazorat qiladigan va ular bilan doimiy bevosita aloqada bo'ladigan korxonalar kichik va o'rta korxonalar deb yuritiladi."

Kichik va o'rta korxonalarning miqdoriy mezonlari quyidagilardan iborat: 10 kishidan 50 kishigacha yollanma ishchiga ega bo'lgan korxonalar kichik, 50 dan 500 gacha o'rta va 500 dan ortiq ishchiga ega bo'lgan korxonalar yirik korxonalar hisoblanadi. Germaniyada ham kichik va o'rta korxonalarning miqdoriy mezonlari Fransiyadagi kabi belgilangan.

Fransiyada, boshqa bir qator Yevropa mamlakatlarida (Germaniya, Italiya va boshqalar) kabi "hunarmand" maqomi mavjud. Odata, ishchilar soni 10 kishigacha bo'lgan korxonalar hunarmand maqomiga ega bo'ladi. AQSHda bunday tushuncha mavjud emas, u erda bu kabi korxonalar kichik korxonalar deb yuritiladi.

Fransuz hunarmandi o'z hisobiga korxona tashkil etuvchi, kasbiy malakaga ega bo'lgan, o'z korxonasini shaxsan boshqaruvchi va uning ishida bevosita qatnashuvchi shaxs hisoblanadi. Hunarmand yollanma mehnatdan ham foydalanishi mumkin, biroq ularning umumiy soni, oila a'zolarini ham qo'shib hisoblaganda, 10 kishidan oshmasligi lozim. Hunarmandchilik ishlab chiqarishining o'ziga xos xususiyati shundaki, korxona egasi ham ishchi vazifasini bajaradi. Boshqacha qilib aytganda, hunarmandchilikda mulkning mehnatdan ajralishi yuz bermaydi.



Yaponiyada kichik va o'rta korxonalar ikkita mezon bo'yicha aniqlanadi: korxonaning ustav kapitali miqdori va unda band bo'lgan ishchilar soni. Ularning miqdoriy hajmlari tarmoqlarning xususiyatlaridan kelib chiqib, bir-biridan farq qiladi.

Yaponiyada kichik va o'rta korxonalardan tashqari "parsellyar" (mitti) korxonalar tushunchasi ham mavjud. Qayta ishlash va tog'-kon sanoatida ishchilar soni 20 kishidan, chakana savdo va xizmat ko'rsatish sohasida 5 kishidan oshmasa, bunday korxonalar parsellyar korxonalar deb yuritiladi.

MDH mamlakatlarida kichik va o'rta korxonalarning miqdoriy mezonni sifatida yagona ko'rsatkich – korxonada band bo'lgan ishchilar sonidan foydalaniladi.

Rossiyada kichik va o'rta biznesning miqdoriy mezonlari quyidagicha: sanoat, qurilish va transportda band bo'lgan ishchilar soni 100 kishigacha, fan-texnika sohasida – 60 kishigacha, savdoda – 50 kishigacha, chakana va maishiy xizmat ko'rsatish sohasida – 30 kishigacha, boshqa tarmoqlar va faoliyat sohalarida – 50 kishigacha.

2-Jadval. Yaponiyada kichik va o'rta korxonalarning miqdoriy mezonlari.

Tarmoqlar	Ustav kapitali, mln. iena	Band bo'lgan ishchilar soni, kishi
Qayta ishlash va tog'-kon sanoati	100 gacha	300 gacha
Ulgurji savdo	30 gacha	100 gacha
Chakana savdo va xizmat ko'rsatish sohasi	10 gacha	50 gacha

O'zbekistonda ham kichik biznes sub'yektlarini aniqlashning mezonni ishchilar soni hisoblanadi. Fikrimizcha, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlarini faqat bitta mezon bo'yicha aniqlash maqsadga muvofiq emas. Buning sababi shundan iboratki, yirik, ammo to'liq avtomatlashtirilgan sanoat korxonasi ko'p ishchi kuchini talab qilmaydi. Ayni vaqtda, masalan, alkogol ichimliklari ishlab chiqaruvchi korxonalarda ishchilar soniga nisbatan tovar aylanmasi muhimroq ko'rsatkich hisoblanadi. Yana shuni alohida ta'kidlash lozimki, iqtisodiyotni yanada liberallashtirish sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlarini yagona mezon asosida aniqlash bandlik muammosini ijobiy hal etishga aks ta'sir ko'rsatadi.

3-jadval. O'zbekistonda kichik biznes sub'yektlarini aniqlash mezonlari.

Kichik tadbirkorlik sub'yektlari	Tarmoqlar	Tarmoqlar
Mikrofir- malar	Ishlab chiqarish tarmoqlarida	Ishlab chiqarish tarmoqlarida
	Xizmat ko'rsatish sohasida va ishlab chiqarish bilan bog'liq bo'lmagan boshqa tarmoqlarda	Ish bilan band bo'lgan xodimlarning o'rtacha yillik soni
	Ulgurji, chakana savdo hamda umumiy ovqatlanish tarmoqlarida	Ko'pi bilan – 20 kishi
Kichik korxonalar	Yengil va oziq-ovqat sanoatidagi, metallga ishlov berish va asbobsozlik, yog'ochsozlik, me- bel sanoati, qurilish materiallari sanoati shuningdek, qonun hujjatlarida nazarda tutil- gan boshqa sanoat-ishlab chiqarish sohalarida	Ko'pi bilan – 10 kishi
	Qurilish materiallari sanoati, engil va oziq-ovqat sanoatida	Ko'pi bilan - 5 kishi
	Mashinasozlik, metallurgiya, yoqilgi-energeti- ka va kimyo sanoati, qishloq xo'jaligi mahsulot- lari etishtirish va ularni qayta ishlash, qurilish hamda qonun hujjatlarida nazarda tutil- gan boshqa sanoat-ishlab chiqarish sohalarida	
	Fan, ilmiy xizmat ko'rsatish, transport, aloqa, xizmat ko'rsatish sohalarini (sug'urta kompaniya- laridan tashqari), savdo va umumiy ovqatlanish hamda ishlab chiqarish bilan bog'liq bo'lmagan boshqa sohalarida	

Fikrimizcha, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlarini aniqlash ikkita mezon asosida amalga oshirilishi lozim: korxonada band bo'lgan ishchilar soni va yillik tovar aylanmasi. Bu kichik biznesning iqtisodiy mohiyatiga mos keladi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik korxonalarining sifat mezonlari orasida egasining boshqaruvdagi ishtiroki ham muhimdir.



Biznes foyda olish maqsadida yangi sohalarini o'zlashtiradi, bu esa investitsiyalarni talab qiladi. Kichik biznes investitsiyalarni jalb qilish va foydalanishga moyildir, chunki o'zgaruvchan bozorda moslashuvchan bo'la oladi. Masalan, AQSh korxonalari Yaponiya investitsiyalari asosida rivojlandi. O'zbekistonda ham investitsiyalar savdo va maishiy xizmat sohalariga kirib kelmoqda, ammo asosiy qismi ishlab chiqarish va sanoatga yo'naltirilmoqda. Xorijiy investitsiyalar kichik korxonalar uchun moliyaviy manba bo'lib, ko'pincha qisqa muddatli investitsiyalarni o'z ichiga oladi.

O'zbekiston xorijiy investorlar bilan teng iqtisodiy aloqalarni rivojlantirmoqda. Qulay investitsion iqlim yaratmasdan, bozor iqtisodiyotiga muvaffaqiyatli o'tish qiyin. Respublikada xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun bir qator farmon va qonunlar qabul qilingan, bu esa iqtisodiyotni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xorijiy investitsiyalar tuzilmasini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, ularning katta qismi yoqilg'i-energetika, neft-kimyo va oltin qazib olish sohalariga yo'naltirilmoqda.

Kichik biznes korxonalariga investitsiyalar tez qoplanadi. Xorijiy investitsiyalar asosan Toshkent shahri, Toshkent viloyati, Samarqand, Qashqadaryo va Navoiy viloyatlariga to'g'ri keladi. Natijada yangi texnologiyalar kiritilib, yangi ish o'rinlari yaratildi va mahsulot turlari ortdi. Kichik biznes o'z texnologiyalarini tez o'zlashtirib, ishlab chiqarishni kengaytirmoqda.

Shunday qilib, kichik biznes rivoji mamlakatda barqaror iqtisodiy o'sishga va xalq farovonligiga katta hissa qo'shmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI:

"Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuni; O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidentining 2014-yil 7-apreldagi PF-4609-sonli "O'zbekiston Respublikasida investitsiya iqlimi va ishbilarmonlik muhitini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni.

Bunday sharoitda ko'plab korxonalar ishchilar sonini kamaytirib ko'rsatishdan manfaatdor bo'ladilar, chunki kichik biznes va xususiy tadbirkorlik uchun qonunchilik doirasida ko'plab imtiyozlar joriy qilingan bo'lib, ishchilar sonini to'liq ko'rsatish ularni bu imtiyoz va engilliklardan mahrum qilib qo'yishi mumkin. Shuni hisobga olgan holda O'zbekistonda kichik biznes subyektlarini aniqlashning bir nechta mezonlaridan foydalanish maqsadga muvofiq.

Eshov M.P., O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishi: omillar, natijalar va istiqbollar. Kichik biznesning o'рни hamda ahamiyati batafsil yoritilgan. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali, № 4, iyul-avgust, 2017-yil.

Yuldashev Abduraxim Abduraximovich maqolasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasiga xorijiy investitsiyalarni jalb qilish masalalari bo'yicha fikr bildirgan. Shuningdek, xorijiy olimlardan biri S.S. Borgayakovning fikriga ko'ra, investitsiyalar ikki jihatdan qaraladi: zaxira kategoriyasi sifatida va oqim kategoriyasi sifatida. Investitsiyaning mohiyatiga turlicha yondashuvlardan farqli ravishda, muallif ko'rsatkichlarni o'lchashning davriy jihatini bosh mezon deb hisoblaydi.

Agar investitsion ko'rsatkichlarni vaqtga bog'liq bo'lmagan holda o'lchash mumkin bo'lsa (jamg'arma hajmi, kapital mulk miqdori, mahsulot miqdori va h.k.), unda bu kategoriya zaxira hisoblanadi. Aks holda, agar ko'rsatkich vaqtga bog'liq holda o'lchansa, unda bu oqim kategoriyaga tegishlidir.

Umumqabul qilingan investitsiya (kapital qo'yilma) tushunchasi quyidagilarga to'g'ri keladi: "kapital qo'yilma" (yoki kapital sarfi) yangi qurilishga va rekonstruksiya sarflanadigan moliyaviy mablag'lar; harakatdagi korxonalarni texnik qayta qurollantirish va kengaytirish (ishlab chiqarishga kapital qo'yish), uy-joy, kommunal va madaniy-maishiy qurilishlar (noishlab chiqarishga kapital qo'yish).

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot davomida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilishning ahamiyatini o'rganish maqsadida ilmiy-tadqiqot faoliyatini olib borishda mushohada, induksiya va deduksiya, dinamik qatorlar, iqtisodiy-statistik analiz va sintez, statistik guruhlash, monografik tadqiq etish, tizimli tahlil, taqqoslash va boshqa usullardan foydalanildi.

Bu tadbirlar orasida chet el investorlariga davlat tomonidan kafolat beruvchi yo'nalishlar ham mavjud bo'lib, ular quyidagilardan iborat:

- milliyashtirish va rekvizitsiyadan saqlangan holda siyosiy xavf-xatarlardan sug'urta qilish;
- sub'yektlarning foyda va boshqa olgan mablag'larini chet el valyutasida chegaradan (boshqa davlatlarga) o'tkazish imkoniyatini ta'minlash;
- makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda investitsiya uchun qulay muhit yaratish;



- joriy investitsiyaning keyingi holati yomonlashgan taqdirda, investitsiya kiritilgan vaqtdan boshlab qabul qilingan qonunlarning uzoq muddat davomida qo'llanilishini ta'minlash;
- investorlarning huquqlari tasodifiy holatlarda buzilgan taqdirda davlat organlari orqali keltirilgan zararlarni to'lash;
- respublika banklarida cheksiz miqdorda har qanday valyutada hisob raqamlarini ochish imkonini yaratish;
- respublika hududida sug'urta kompaniyalarini xorijiy kapital ishtirokida tashkil etish.

Chet el investitsiyasi jalb qilingan kichik biznes sub'yektlari daromadining ma'lum qismi soliqlardan ozod qilinadi. Shunda kichik korxonalar soliqlardan ozod qilingan mablag'larini ishlab chiqarishni kengaytirish, investitsiya va yangi texnologiyalarni joriy qilish uchun sarflaydilar.

Xususan, bu borada faoliyat ko'rsatayotgan maxsus hukumat organlari qatoriga AQShda SBA (Small Business Administration), Milliy ilmiy fond, Buyuk Britaniyada – "Kichik biznesga xizmat ko'rsatish milliy agentligi" (SBA), Germaniyada – "Kichik va o'rta biznes bosh direktorati" (DG VIII), Yaponiyada – "Kichik va o'rta tadbirkorlik agentligi" (SMEA), Vengriyada – "Tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha milliy kengash", Polshada – "Kichik va o'rta tadbirkorlik departamenti", Koreyada esa – "Kichik va o'rta biznes administratsiyasi" kiradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, rivojlangan mamlakatlarda kichik biznesning mamlakat milliy daromadi, aholi bandligi, eksport va boshqa makroiqtisodiy ko'rsatkichlardagi ulushi yuqoridir.

Barcha zarur tuzatishlar kiritildi, va "ega-kesim" qoidalariga muvofiq ravishda tuzildi.

4-jadval. Bozor iqtisodiyoti rivojlangan mamlakatlarda kichik va o'rta biznes rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari.

Davlatlar	Kichik va o'rta biznesning yalpi ichki maxsulotdagi ulushi	Kichik va o'rta biznesning umumiy bandligidagi ulushi, %	Kichik va o'rta biznesning umumiy eksport xajmdagi ulushi, %	Jami korxonalar tarkibida kichik va o'rta biznes korxonalar soni va ulushi%	
				Soni, mln.	Ulushi, %
AQSh	52,0	50,0	30,0	22,9	97,6
Kanada*	43,0	47,0	...	...	99,8
Yaponiya	51,6	80,0	40,0	4,6	99,7
Germaniya*	57,0	69,3	...	...	99,3
Frantsiya*	49,8	56,6	...	...	97,6
Italiya*	55,0	71,0	...	...	99,2
Buyuk britaniya	52,0	55,	...	4,0	99,1
Polsha	48,0	68,1	44,0	1,7	99,8
Janubiy Kareya	51,0	74,7	42,3	3,0	97,9

Yuqoridagi statistik ma'lumotlardan ko'rinadiki, rivojlangan mamlakatlarda kichik biznes korxonalari-ning yalpi ichki mahsulotdagi hissasi o'rtacha 50-57 foizni tashkil etmoqda. MDH mamlakatlarida esa kichik biznesning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi rivojlangan mamlakatlarga nisbatan pastdir. Shu bilan birga, kichik va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish hamda uni moliyaviy resurslar bilan ta'minlash va hududlar miqyosida resurslarni jalb etish muammolari mavjud.

Shuning uchun ham rivojlangan mamlakatlarning kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishi, aholi turmush darajasini yaxshilashi, va bu sohadagi xorij tajribasini o'rganish alohida ahamiyat kasb etadi.

Xorijiy mamlakatlarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni har tomonlama qo'llab-quvvatlashning mukammal va puxta ishlab chiqilgan tizimi mavjud bo'lib, bu tizim iqtisodiyotning globallashuvi, jahon moliyaviy inqirozi va raqobatning kuchayishi sharoitida ijtimoiy-iqtisodiy muhitning barqaror taraqqiy etishini ta'minlaydi. Bunday holat esa davlat tomonidan kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmining to'laqonli rivojlanganligini anglatadi.

Iqtisodiyoti rivojlangan mamlakatlarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning keng ko'lamli rivojlanishi va ularning moliyaviy faoliyatini qo'llab-quvvatlash yuzasidan bir qator samarali chora-tadbirlar ishlab chiqilgan bo'lib, ular hozirda amaliy ahamiyatga egadir.

Jahon tajribasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik korxonalarining moliyaviy manbai bo'lib davlat va xususiy sektor hisoblanadi. AQSh, Yaponiya, Germaniya va Fransiya ilmiy tadqiqot va texnik ishlanmalarni



moliyalashtirish uchun ajratilgan jami mablag'larning 48-72% xususiy sektorga to'g'ri keladi. Ushbu mamlakatlarda jami ilmiy tadqiqot va innovatsion ishlanmalarning 60-75% xususiy sektorda bajariladi; shu jumladan, amaliy tadqiqotlarning 70% dan ortig'i, tajriba-konstruktorlik ishlarining 90% dan ko'prog'i shu sektorda amalga oshiriladi.

Rivojlangan mamlakatlarda davlat sektori muhim manba hisoblangan bo'lsa-da, innovatsion faoliyatni amalga oshirish va moliyalashtirishda ikkinchi darajali o'rinni egallaydi. Uning ulushi ko'pchilik rivojlangan mamlakatlarda xususiy sektorga nisbatan 1,3-2,5 marta kamdir.

5-jadval. Jahon tajribasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik biznesini qo'llab-quvvatlash va innovatsion faoliyati rivojlanishining asosiy xususiyatlari:

Yangi maxsulot va texnologiyalarni ishlab chiqarish xarajatlarini 50 % gacha to'g'ridan to'g'ri moliyalashtiradi (Subsidiyalar, zayomlar)	Frantsiya AQSh va boshqalar
Foizsiz susudalar taqdim etiladi	Shvetsiya
Dotatsiyalar beriladi kichik biznesga kreditlar ajratishda venchur fondlaridan samarali foydalaniladi	Amalda barcha rivojlangan mamlakatlarda
Innovatsiya loyixalarni ishlab chiqarishga joriy etilishini qo'llab-quvvatlash maqsadida venchur moliyalashtirish fondlari tashkil etiladi.	AQSh, Angliya, Germaniya, Frantsiya, Shvetsariya, Niderlandiya
Yakka tartibdagi kashfiyotlar uchun davlat bojlari pasaytiriladi	Avstraliya, Germaniya AQSh, Yaponiya
Kashfiyotlar energiyani tejashga qaratilgan bo'lsa davlat bojlarini to'lashdan ozod etiladi	Germaniya, Yaponiya, Niderlandiya
Maxalliy ishlab chiqaruvchilar soliqdan ozod etiladi, Soliqlar faqadgina eksport qilishda solinadi	Xitoy
Yosh tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash (bozorga chiqishda sheriklik topishda, axborot bilan tekin ta'minlashda, imtiyozli narxda ijaraga bino va inshootlar, kerakli asbob uskunalar taqdim etish)ga aloxida e'tibor qaratiladi	Buyuk Britaniya, Italiya
Tadbirkorlar faoliyatining dastlabki ikki yilida foizsiz kreditlar beriladi, keyingi yillarda esa juda past stavkalarida yillik foizlar undiriladi. Shu tariqa tadbirkorlar bepul boshlang'ich sarmoya bilan ta'minlanadi.	Germaniya
Kichik biznesning sug'urta qilinmagan zararlarini qoplash uchun yordam puli beriladi. Yordam puli innovatsiyalarning xafli loyixalarni qoplaydi. Davlat bank kreditlarini olishda kafil sifatida qatnashadi.	AQSh

Yaponiyada kichik biznes katta o'rin tutadi. Kompaniyalarning 99,6 foizi kichik va o'rta korxonalar bo'lib, ular sanoatda band bo'lganlarning 80 foizini tashkil qiladi. Ko'pchilik kichik korxonalar yirik kompaniyalar bilan suppodryad tizimida ishlaydi, masalan, "Sony" 1100 kichik korxona bilan hamkorlik qiladi.

Yaponiya davlat ilmiy-texnika siyosatini boshqarib, sanoat rivojlanishida tashqi savdo va sanoat vazirligi muhim rol o'ynaydi. Innovatsion faoliyat davlat siyosatining asosiy yo'nalishi bo'lib, ilmiy tadqiqotlar va texnologiyalarni rivojlantirishga katta ahamiyat qaratiladi.

Texnopolis loyihasi yuqori texnologiyalar asosida yangi regional markazlar yaratishga qaratilgan bo'lib, Yaponiyani texnologik etakchi davlat sifatida saqlab qolish maqsadini ko'zlaydi.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Bugungi kunda O'zbekistonning hududlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning faolligi natijasida, bir jon boshiga to'g'ri keladigan YaIM, resurslardan samarali foydalanish, sanoati rivojlangan davlatlar orasida iqtisodiy rivojlanish darajasi va aholining eng uzoq umr ko'rishi bo'yicha jahonning etakchi davlatlari qatoridan o'rin egallab turibdi.

Mamlakatimizda kichik biznes va xususiy tadbirkorlar uchun juda ko'p imkoniyatlar yaratilgan, masalan, viloyatlarda er va binolarning, hamda davlatga tegishli noturar joylarning auksion orqali 10-20 yoki 30 yilga sotilishi tadbirkorlar uchun katta imkoniyat yaratdi. Hududlardagi tadbirkorlar bu imkoniyatlardan samarali foydalanib, o'z turmush tarzini yaxshilab bormoqdalar.

Respublikada iqtisodiy rivojlanish maqsadida xorijiy investitsiyalarni jalb etishni boshqarish, rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash siyosati kompleks amalga oshirilmoqda. Bu jarayonni muvaffaqiyatli olib borish uchun bir qator farmonlar, qonunlar va me'yoriy hujjatlar qabul qilindi. Ular orasida "Xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi korxonalar tashkil qilishni rag'batlantirish chora-tadbirlari va ularning faoliyat ko'rsatishi to'g'risida"gi Prezident Farmoni ham mavjud bo'lib, ushbu me'yoriy hujjat tadbirkor va ishbilarmonlarning rejali ish olib borish istaklarini



ishonchli kafolatlash uchun huquqiy asosni yaratdi. Shu qonun-qoidalarga asoslanib, pul kreditlarining taqchilligi tufayli milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda rag'batlantiruvchi chora-tadbirlar olib borilmoqda.

Shuningdek, davlatimiz rahbari tomonidan olib borilgan samarali boshqaruv tizimini amalga oshirish uchun viloyat va tuman rahbarlari tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida berilgan imtiyozlarni to'g'ri taqsimlashni amalga oshirishlari lozim. Iloji boricha chet el tajribasini o'zimizda qo'llab, kichik va o'rta biznesni yanada takomillashtirib rivojlantirishimiz kerak. Shundagina, aholining daromadi oshib, xalqimiz farovon yashaydi va mamlakatning barqaror iqtisodiy o'sishini ko'rish mumkin bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ичитовкин Б.Н. Малые формы хозяйствования. – М.: "Экономика", 2006. – 11 с.
2. Рубе В.А. Малый бизнес: история, теория, практика. – М.: ТеИС, 2000. – 31 с.
3. "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuni; O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidentining 2014-yil 7-apreldagi PF-4609-sonli Farmoni.
4. Eshov M.P. O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishi: omillar, natijalar va istiqbollar. Mono-grafiya. – T.: "Ma'naviyat", 2017. – 16 b.
5. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 4, iyul-avgust, 2017-yil. Maqola muallifi: Yuldashev Abduxakim Abdukarimovich.
6. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 4, iyul-avgust, 2017-yil. Maqola muallifi: Yuldashev Abduxakim Abdukarimovich.
7. Малое предпринимательство в России: прошлое, настоящее и будущее. Под ред. Б.Г. Ясина, А.Ю. Чупуренко, В.В. Буюево. – М.: Фонд "Либеральная миссия", 2003. – 137 с.
8. Администрация малого бизнеса США – АМБ, 2007. [хттп://www.сба.gov](http://www.сба.gov)
9. Национал Лифе Финансе Корпоратион (Жапан) Статистические исследования о коммерческих учреждениях и предприятиях, 2006.
10. Small and Medium Enterprise Agency – SMEA. http://www.chusho.meti.go.jp/sme_english/index.ntml, 2006.
11. Small Business Service. <http://www.sbs.gov.uk>, Department of Trade and Industry. <http://www.dti.gov.uk>
12. Польское агентство развития предпринимательства – ПАРП. <http://www.parp.pl>, 2007.
13. The Small and Medium Business Administration – SMBA. <http://www.smba.go.kr>
14. "Деловая среда в Узбекистане глазами представителей малого и среднего бизнеса". Отчет Международной Финансовой Корпоратсии, по итогам 2007 г. – 21 с.
15. Гойибназаров Б.К., Раҳмонов Ҳ.О. ва бошқалар. Кичик бизнес ва хусусий тadbirkorlik – мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққиётини юксалтириш омили. – Т.: Фан, 2011. – 184 б.
16. Малый, средний и частный бизнес. Ежеквартальный информационный бюллетень для предпринимателей. Республиканская научно-техническая библиотека ГФАГИ, 1999. – 29 с.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

